



«Я нічого в житті
не просила...»



Управління культури Полтавської обласної
державної адміністрації

Обласна бібліотека для юнацтва
ім. Олеся Гончара

«Я нічого в житті не просила...»

*Методичні рекомендації до 85-річчя
від дня народження Л. В. Костенко*

78.34

Я 11

Матеріал підготувала *Марина Григорівна Максименко*

«Я нічого в житті не просила...» : методичні рекомендації до 85-річчя від дня народження Л. В. Костенко / уклад. Максименко М. Г. - Полтава, 2015. - 20 с.

Поезія Ліни Костенко - це приклад самовідданого і шляхетного служіння народів. Вона пробуджує почуття добра і справедливості, творить у людині людину. Вірші Ліни Костенко вчать любити рідну землю, рідну мову, рідний народ, прищеплюють почуття причетності до своєї історії, культури. Вони вчать відчувати прекрасне, бо це і є довершене, безсмертне мистецтво слова.

Методичні рекомендації до 85-річчя від дня народження Л. В. Костенко містять розробки наочних та масових форм роботи з юнацькою аудиторією. Подається список творів письменниці, матеріалів про її життя та творчість, цитати та афоризми.

Видання адресоване бібліотечним фахівцям та вчителям - філологам.



*«Я в людей не проситиму сили...
Я в людей попрошу тільки віри».*

Л. Костенко

Свого часу Ліна Василівна стала легендою.

Слово Ліни Костенко трудиться на літературній ниві з другої половини ХХ ст. і, увійшовши у ХХІ ст., продовжує бути вмістом наших суспільних проблем і нашої духовності. Слово Ліни Костенко зі своїм невідступним від нього суддею - внутрішнім цензором, живе і діє в умовах своєї дійсності за його власною світоглядною екзистенцією, не зважаючи на політичні та ідеологічні ситуації.

Ліна Костенко - визначна сучасна поетеса, українська письменниця - шістдесятниця. Своїм життям і творчістю вона засвідчує несхитну мужність, палку любов до України. Її сміливо можна поставити поряд зі славетними іменами Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки. Вона ніколи й ніде не схибила, жодним чином не поступилася своїми високими принципами, не йшла на компроміси зі своїм сумлінням.

Ліна Василівна Костенко - поет, філософ, безстрашний, самобутньо й напружено мислячий митець, кришталево чесний перед своїм народом і власною совістю.

Творчість Ліни Костенко - приклад шляхетного служіння поезії. Постать цієї жінки ще за її життя овіяна легендами: брак інформації, 16 років заборони, «внутрішня еміграція» найкраще сприяли цьому.

Ліна Василівна Костенко народилася 19 березня 1930 р. у містечку Ржищів, Київської області у родині вчителів. Батько знав 12 мов, був тямущим у багатьох галузях науки, викладав різні шкільні дисципліни. У роки сталінських репресій він був заарештований і 10 років провів у таборах ГУЛАГу, де побували мільйони українців, де загинув цвіт нації. Через це Ліна в дитинстві 10 років носила клеймо доньки ворога народу.



У 1936 р. родина перебралась до Києва, де майбутня поетеса закінчила середню школу. Здобула педагогічну освіту у Київському інституті, але творче обдарування привело її до Московського літературного інституту ім. О. М. Горького - єдиного на той час вищого навчального закладу, в якому здобували освіту майбутні майстри художнього слова, який закінчила вона в 1956 р. з відзнакою.

Ліні було 13-14 років, коли вона спробувала писати. Ця спроба переросла в захоплення, таке сильне та серйозне, що стало її долею. Свою творчу стежу розпочала початківцем у літературній студії. Ліна Костенко була однією з перших і найпримітніших у плеяді молодих українських поетів, що виступили на рубежі 50-60-х років. Збірки її віршів «Проміння землі» (1957) та «Вітрила» (1958) викликали інтерес читача й критиків, а книга «Мандрівки серця», що вийшла в 1961р., не тільки закріпила успіх, а й засвідчила справжню творчу зрілість поетеси, поставила її ім'я серед визначних майстрів української поезії.

На початку 1960-х рр. Ліна Костенко брала участь у літературних вечорах київського Клубу творчої молоді. Починаючи з 1961р., її піддавали критиці за «аполітичність», був знятий з плану знімання фільм за її сценарієм «Дорогою вітрів».

У 1963 р. на ідеологічній нараді ЦК КПУ було заявлено: «Формалістичні викрутаси зі словом неминуче призводять до викривлення і затемнення ідейно-художнього змісту твору. А що справа саме така, свідчать деякі твори молодих поетів М. Вінграновського, І. Драча, Л. Костенко». Це був сигнал до погрому покоління шістдесятників. І того ж 1963 р. зняли з друку книжку віршів Ліни Костенко «Зоряний інтеграл», а книгу «Княжа гора» зняли з верстки. Фільм за сценарієм Ліни Василівни і Аркадія Добровольського «Перевірте свої годинники» - про українських поетів, які загинули на війні, знятий у 1964 р., - на екрани не вийшов. Він був так перероблений під назвою «Хто повернеться – долюбить», що письменниця відмовилася від авторства.

У наступні роки вірші Ліни Костенко публікували журнали в Чехословаччині, газети в Польщі, і лише зрідка - в Україні. Її вірші ходили в «самвидаві».

У 1965 році Ліна Костенко підписала лист-протест проти арештів української інтелігенції. Разом з І. Драчем звернулася до редакції журналу «Жовтень» (тепер «Дзвін») і до львівських письменників з пропозицією виступити на захист заарештованих.

У травні 1966 р. у Спілці письменників України, де таврували «націоналістичних відщепенців», частина молоді влаштувала овацію Ліні Костенко, яка відстоювала свої позиції і захищала заарештованих діячів культури.

У 1968 р. поетеса написала листи на захист В. Чорновола у відповідь на наклеп на нього в газеті «Літературна Україна». Після цього ім'я Ліни Костенко в радянській пресі довгі роки не згадувалося. Вона працювала «у шухляду».

1973 р. - потрапила до «чорних списків», складених секретарем ЦК КПУ з ідеології В. Маланчуком. Лише 1977 р. вийшла збірка віршів «Над берегами вічної ріки». А 1979-го, за спеціальною постановою Президії Спілки письменників України, вийшов історичний роман у віршах «Маруся Чурай», що пролежав без руху шість років. Роман приніс Ліні Костенко справді всенародну славу. Разом зі збіркою «Неповторність» (1980) він у 1987 р. був відзначений Державною премією ім. Т. Г. Шевченка.

Перу Ліни Костенко також належать збірки поезій «Мандрівки серця» (1961), «Сад нетанучих скульптур» (1987), «Інкустації» (1994), «Мадонна перехресть» (2001), збірка віршів для дітей «Бузиновий цар» (1987).

Поема «Берестечко», видана видавництвом «Либідь» 2010 р., мала загальний тираж 14 тис. примірників, а збірка «Гіацинтове сонце» (2010), впорядкована Ольгою Богомолець, розійшлася тиражем 5 тис. примірників.

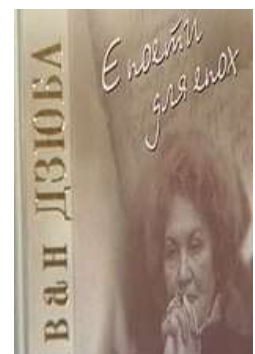
Того ж 2010 р. вийшов перший прозовий роман Ліни Костенко - «Записки українського самашедшого». Роман викликав великий ажіотаж і тимчасову його нестачу в книгарнях, що привело до появи піратських передруків. Станом на червень 2011 р. загальний офіційний тираж роману становив 80 тисяч.

У січні 2011 р. Ліна Василівна вирушила у тур-презентацію свого роману. Презентації відбулися в Києві, Рівному та Харкові, усюди були аншлаги. Але 9 лютого письменниця перервала свій тур через особисту образу.

У лютому 2011 р. вийшла поетична збірка Ліни Костенко «Річка Геракліта», куди ввійшли раніше написані вірші та 50 нових поезій.

9 квітня 2012 р. відбулася презентація монографії про Ліну Костенко «Є поети для епох» авторства Івана Дзюби.

Ліна Василівна Костенко є почесним професором Національного університету «Києво-Могилянська академія», почесним доктором Львівського національного університету,



почесним доктором Чернівецького національного університету (2002). Вона - лауреат Державної премії ім. Т. Г. Шевченка, лауреат Міжнародної літературно-мистецької премії ім. О. Теліги (2000). Нагороджена Почесною відзнакою Президента України (1992) і Орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (березень 2000), відзнакою «Золотий письменник України» (2012). У 1998 р. Світовий конгрес українців в Торонто нагородив Ліну Костенко медаллю Святого Володимира. В листопаді 2013 р. УГКЦ нагородила Ліну Костенко третьою щорічною відзнакою імені блаженного священно-мученика Омеляна Ковча. Свого часу поетеса відмовилась від звання Героя України, відповівши: «Політичної біжутерії не ношу!»

Живе та працює Ліна Костенко в Києві. Має двох дітей.

Твори Ліни Костенко перекладено англійською, білоруською, естонською, італійською, іспанською, португальською, німецькою, словацькою, фран-цузькою, шведською мовами.

Харківський Театр "P.S." має у своєму репертуарі дві вистави за творами Ліни Костенко: поетичну виставу за поезіями Ліни Костенко та Олени Теліги «Горохове плем'я» та драматичну поему «Циганська Муза».

В цьому році «філософ сучасної України» - Ліна Василівна Костенко відзначає свій 85-й день народження.

Серцеспів Ліни Костенко - це візитка поетичної України. Своїми творами поетеса збагачує читачів інтелектуально, звеличує душу і серце шляхетними почуттями, чарує несказанною красою слова.

Поезії Ліни Костенко западають у душу з першого разу, та й потім їх хочеться перечитувати знов і знов. Її твори вважають класикою української літератури. У своїй творчості вона торкнулась багатьох тем: це й вічні духовні цінності, традиційність народних характерів, краса рідного краю, сутність поетичного мистецтва, кохання. І все це поетеса пропустила через свою жіночу, але на диво мужню душу.



Запропоновані матеріали до заходів, які рекомендуються для проведення в бібліотеках, допоможуть привернути увагу юнацької аудиторії до життєвого та творчого шляху української письменниці, твори якої були, є і будуть актуальними.

Малі форми популяризації літератури допомагають розкрити фонд бібліотеки та безпосередньо познайомити багатьох читачів з великою кількістю видань, які стосуються життя та творчості Ліни Василівни Костенко.

Кожна бібліотека або структурні підрозділи (відділи) можуть підготувати та продемонструвати:

- ***перегляди літератури:***
 - **«Адресовані людям вірші - найщиріший у світі лист»;**
 - **«Камертон поезії Ліни Костенко»;**
 - **«Поетичні універсалії Ліни Костенко».**
- ***книжкову виставку-портрет «Ліна Костенко: крізь роки і печалі...»***

Епіграфом до книжкової виставки можуть бути наступні віршовані рядки:

*«Тривожними уважними очима
Моя душа подивиться на все.
Які фатальні наслідки й причини
Великий світ над прірвою пасе».*

Назви розділів книжкової виставки можуть відповідати рядкам з творів Ліни Костенко:

1. «Я на планеті дерево людське».
2. «Природа мудра. Все створила мовчки».
3. «Людина, я всіх горестей мішень».
4. «Кохання - це твій ненаписаний листопад».
5. «Мигтить життя в калейдоскопах Вічності».

Старшокласники часто звертаються до бібліотеки за інформацією виключно з періодичних видань. Доцільним буде представлення ***бібліо-дайджесту***, присвяченому життю та творчості Ліни Костенко під назвою **«Криголам українського духу»**, який складається із заздалегідь підібраних актуальних статей, доповнених ***бібліографічним списком літератури***. Радимо приділити увагу статтям, які стосуються не лише програмних творів, а й торкаються маловідомих аспектів творчого розвитку поетеси.

Варто пам'ятати, що масові заходи для юнацької аудиторії повинні характеризуватися глибиною, високою інформативністю, різноплановістю, що сприяє підвищенню рівня знань та зацікавленості користувачів.

Вечір - знайомство «Високе небо Ліни Костенко» радимо проводити за наступним планом:

1. Життєві дороги (короткі біографічні відомості, дитячі та юнацькі роки Ліни Костенко, акцент на воєнних роках, які мали вплив на подальше життя та творчість поетеси, демонстрація фотопортретів поетеси).

2. Шлях до ремесла (інформація про період навчання у вишах, який по суті став початком становлення Ліни Костенко як поета).

3. Творчість (характеристика основних тем творчого доробку Ліни Костенко).

4. Любов. Сім'я (коротка інформація про особисте життя поетеси).

Захід допоможе розглянути основні віхи життєвого і творчого шляху Ліни Костенко, спонукати відвідувачів до роздумів про значення для людини її зв'язку зі своїм корінням.

Враховуючи, що юнацька аудиторія краще сприймає наочний матеріал, радимо організувати ***відеосалон «Душа століть знайшла себе у слові»***. В ході заходу можна торкнутися чотирьох тематичних епіцентрів творчості Ліни Костенко, які можна позначити ключовими словами: пам'ять, природа, любов, натхнення. Відповідно, радимо подібний захід проводити за таким планом, який можна озвучити перед початком:

1. «На пожежах печалі я пам'ять свою обпалю...»

Ліні Костенко було 11 років, коли розпочалася Велика Вітчизняна війна, яка «брудними чоботами промарширувала» її дитинством, залишивши спогади по собі на все життя.

2. «Той несказаний камертон природи».

Не дивлячись на життєві рани після війни, Ліна Костенко залишилася мрійливою, закоханою у життя, природу. Саме природа лікує її душу, допомагає зрозуміти себе, людей.

3. «І ця любов - як нитка золота...»

Інтимна лірика Ліни Костенко має дивовижну особливість. Читаючи її любовні вірші, поринаємо в дивовижний світ високих, чистих і святих почуттів.

4. «Поезія – це свято, як любов...»

Ліна Костенко - яскрава і самобутня творча індивідуальність із власним усталеним світорозумінням. Горда і незалежна поетеса навіть у роки репресій не дозволяла цензурі кряти і шматувати свої підготовлені до друку твори. Ліна Костенко ніколи не зраджувала ні собі, ні поезії. Вона - одна з тих майстрів слова, які поєднують непоєднуване і залишаються унікальними в цьому. Її чудові твори про кохання, про воєнні роки, природу, дитяча література - все по-своєму особливе, але це не однопланова письменниця, вона йде вслід за подіями сьогодення.

Розмаїття тематики поезій Ліни Костенко допоможе розкрити **літературний компас «Її слова проймають кожне серце»**, захід можна провести за наступним планом:

1. Формування характеру й світогляду поетеси.
2. Перші літературні спроби та успіхи.
3. Шістдесятництво та місце в ньому Ліни Костенко.
4. Історія написання романів «Маруся Чурай» та «Берестечко».
5. Період мовчання (1961-1977 рр.)
6. Творчість після забуття.

Процесу читання поезії зазвичай має передувати етап підготовки до сприймання, щоб налаштувати аудиторію на потрібну емоційну хвилю. Тож акценти варто змістити з інформаційної площини на емоційну. Цьому можуть посприяти стисла емоційна розповідь бібліотекаря, вступна бесіда, перегляд творів прикладного мистецтва або прослуховування музики.

Золоту сторінку творчості Ліни Костенко становить її духовний діалог з природою. Це особлива ніжна струна її поетичної ліри, напоєної любов'ю до всього живого, до неповторного світу навколо нас. Варто розглянути пейзажну лірику Ліни Костенко в ході **музично-поетичної акварелі «Гармонія крізь тугу дисонансів...»**, де в поєднанні з поетичним словом використовуються зразки різних видів мистецтв. Подібний захід допоможе у формуванні як естетичної культури підростаючого покоління, так і у екологічному вихованні молоді.

Минуле, сучасне, майбутнє... У кожного народу вони пов'язані воедино пам'яттю поколінь. Історія - це пам'ять людського суспільства. Велику роль у збагаченні народу знаннями своєї історії відіграють майстри слова. Не становить винятку і Ліна Костенко, яка написала багато творів на історичні теми (історичні романи «Маруся Чурай» та «Берестечко», вірші «Дума про трьох братів Неазовських», «Скіфська Одісея», «Древлянський триптих» та ін.).

Історизм поезії Ліни Костенко ніколи не був просто фіксацією певних подій - поетеса завжди будує мости між минулим і сучасним, і навіть майбутнім, пояснює сучасникам минуле заради майбутнього. Кожен історичний твір перегукується з близькими поетесі подіями.

Грізні події воєнних років не тільки залишили криваві рубці в дитячому серці поетеси, а й загартували її. Пекучі спогади вилилися в поетичні рядки, що відображають цю героїчну сторінку нашої історії. Це «Пастораль XX віку», «Тутobelісків ціла рота», «Старенька жінко...» та ін.

Її твори на історичну тематику підносять ідею патріотизму, любові до рідної землі, гордості за свій народ, спонукають до глибокого пізнання власної історії, вчать на подіях минулого проводити аналогії до нашого сьогодення і приймати доленосні рішення з урахуванням історичного досвіду.

Звернутися з питаннями до мовчазної історії, аби глибше пізнати самих себе, своє місце в плинні століть, користувачам бібліотек через творчість видатної поетеси допоможе **каскад інформаційних повідомлень «В її віршах - історія народу: його щасливі і тривожні дні»**.

Захід допоможе ознайомити користувачів із творчою манерою письменниці, навчити відчувати глибинний зміст її творів, розвивати інтерес до історичних творів, формувати внутрішню потребу, пізнавати й вивчати рідну історію, культуру.

Симфонія кохання у творчій палітрі поетеси - вражає. Ці перлини інтимної лірики дають щасливу нагоду делікатно доторкнутися до найсокровеннішого в душі автора. Її вірші про кохання - це дивовижний світ високих почуттів - святих і чистих, високошляхетних і одухотворених не лише поетичним генієм Ліною Костенко, а й високістю її духу та мудрістю.

Інтимна лірика Ліни Костенко наповнена незвичайною емоційністю, душевністю, поетичністю. Це дивний світ різнобарвних інтимних переживань та почуттів, які не можуть залишити байдужим нікого.

Для юнацької аудиторії буде цікавим захід у формі **усного журналу «Кохання у творчості Ліни Костенко»**.

Епіграфом до заходу можуть бути слова Олени Теліги: *«Кохання - це позачасове визначення сенсу життя, це символ минулого, теперішнього та майбутнього призначення людини»*.

Перша сторінка журналу - «Перше кохання - світлий сонет», де радимо розглянути ранні поезії про кохання Ліни Кохання.

Друга сторінка - «Безсмертним рухом скрипаля», співзвучна з назвою збірки поезій Ліни Костенко, твори з якої можна представити на розсуд користувачів.

Третю сторінку журналу під назвою «Пісня любові» можна присвятити розповіді про деякі факти особистого життя поетеси (історії кохання в її житті).

Під час заходу варто використовувати документальні відеоматеріали, інтерв'ю поетеси та її доньки Оксани Пахльовської.

Багато творів Ліни Костенко покладено на музику і лунають піснями. Виконавцями є Ольга Богомолець, Наталя Криничанська, Лілія Кобельник, сестри Тельнюк, Юлія Лесина та ін. Однією з пісень (у жанрі рок-музики) є пісня «Птиці зелені» написана Лесею Герасимчук (група «Королівські зайці»). Вірші Ліни Костенко задушевні, теплі, мелодійні, тому їх легко покласти на музику.

2010 року у Києві відбулася презентація збірки поезій Ліни Василівни «Гіацинтове сонце». Уклала її не авторка, а шанувальниця - відома лікарка Ольга Богомолець. Наприкінці книги - вірші покладені на ноти і диск з піснями у виконання укладачки.

В ході **літературно-мистецького вечора «Прекрасна симфонія слова»**, через поєднання поетичного слова з прослуховуванням аудіозаписів пісень на вірші Ліни Костенко, доцільно ознайомити присутніх з творами видатної поетеси і допомогти усвідомити естетичність, філософічність її поезій, дати можливість заглибитись у художній світ лірики поетеси.

Творчість Ліни Костенко має зв'язок з народнопоетичною традицією. Поетеса використовує багатий досвід фольклорного віршування.

Ліна Костенко ввійшла в історію української літератури як поет глибоко національний і за світосприйняттям, і за тематикою та проблематикою творів. Навіть осмислюючи культурний та історичний досвід інших народів, вона звертається до важливих проблем українства. Уперше мотиви з яскраво вираженим фольклорним забарвленням з'являються у другій збірці поетеси «Вітрила». Багато творів Ліни Костенко мають фольклорну основу - «Дума про братів Неазовських», роман у віршах «Маруся Чурай» та ін.

Тему багатого фольклорного матеріалу поезій Ліни Костенко можна розкрити за допомогою **літературного вернісажу «Мудрість, народжена багатством серця»**. В ході заходу доречно використати наглядні приклади народно-прикладного мистецтва України, відеоматеріали про звичаї та традиції українського народу.

Якщо людина не побувала жодного разу в Чорнобилі, не чула історичних фактів, не дивилась документальних фільмів, то, читаючи поезії Ліни Костенко, можна зрозуміти плач природи та людей, існування яких піддалося тортурам.

Пронизливим болем просякнута кінострічка «Чорнобиль. Тризна», знятий за сценарієм Ліни Костенко 1993 року. Її голос за кадром: сумний і жалібний, монотонно коментує події фільму, знятого на честь 800-річчя древнього Чорнобиля.

Не кожний знає, що Ліна Костенко десятиріччями разом з однодумцями (ученими, етнографами, істориками, філологами) історико-культурологічної експедиції на чолі з Ростиславом Омеляшком відвідує покинуті селища Чорнобильської зони, збирає документи, речі, фотографії. Вона не публічно створює неофіційний музей історії не Чорнобильської катастрофи, а болю, горя та пам'яті людей Чорнобиля.

Цю сторінку життя Ліни Василівни та проблеми, пов'язані з Чорнобильською катастрофою, допоможе розкрити **заочна екскурсія «Я лиш інструмент, в якому плачуть сни мого народу»**. Під час заходу варто використати фото- і відеоматеріали про Чорнобиль та озвучити вірші даної тематики, написані поетесою.

«Записки українського самашедшого» - перший опублікований великий прозовий твір видатної поетеси, вийшов друком на зламі 2010-2011 рр. Як зізнається авторка, свої «Записки...» вона «нотувала» майже впродовж 10 років - з 2001-го до грудня 2010 року. Роман написано від імені 35-річного чоловіка, комп'ютерщика-програміста з темпераментом меланхоліка, котрий зумів, але «... не зміг стати мужчиною, інвертованим на свободу», і який «на тлі особистої драми прискіпливо, глибоко і болісно сканує усі вивихи нашого глобалізованого світу».

Текст твору письменниця побудувала як «нотатник» невдоволеного життям чоловіка, що шукає порятунку від «сум'яття думок».

«Записки українського самашедшого» - це твір-застереження, аналітичний перекий сучасності для пошуку шляхів і засобів відновлення духовної рівноваги та позбавлення аритмії, рефлексійної зашарпаності, замороженості, виходу зі стану байдужого існування. Це мікс художньої літератури, внутрішніх щоденників, сучасного літописання і публіцистики.

Роман став яскравою подією в сучасному літературному житті України, тому варто спробувати організувати захід у формі **«Живої книги»** або **«Рандеву з книгою»**, в ході яких «головний герой роману» (в ролі якого може

виступити як бібліотекар, так і один з постійних відвідувачів бібліотеки) спробує поділитися з аудиторією основними думками твору і роз'яснити деякі сюжетні моменти.

Ліни Костенко переконана, що для неї найголовніше не говорити, а встигнути написати якомога більше. Вірші Ліни Костенко - це визначні шедеври української літератури. Це поетичний скарб, який захоплює та примушує зупинитися, замислитися, знаходить відгук у серці й назавжди залишається в душі.

Ліна Костенко - поет-діагностик, із надчутливим камертоном, що ловить найменші вібрації часу, але водночас і найсуворіший моральний суддя, який оцінює все крізь призму вічних засад любові, добра, моралі. Творчість Ліни Костенко надзвичайно багата на афоризми. З її слів можна зробити чимало корисних висновків. Сьогодні її слова, цитати з віршів звучать як поради.

Взагалі корисно читати творчий доробок Ліни Костенко, адже її творчість не лише гарний підбір слів, вона ще й повчальна. Поетеса створила своєрідний «кодекс честі», який складається з афористичних висловів, який визначає сутність стосунків людини з людством, суспільством, з природою:

- *«Людині бійся душу ошукать,
Бо в цьому схибиш – то уже навіки».*
- *«Зробити щось, лишити по собі...
Щоб тільки неба очі голубі
Цю землю завжди бачили в цвітінні».*
- *«Любіть травинку і тваринку,
І сонце завтрашнього дня».*
- *«Не треба думати мізерно».*
- *«Є для серця така покута:
Забувати скоріше зло».*
- *«Не забувайте незабутнє,
І не знецінюйте коштовне,
Не загубіться у юрбі...»*
- *«Життя людського строки стислі.
Немає часу на поразку».*
- *«Не дай мені заплутатись в дрібницях,
Не розмінй на спочинки доріг».*
- *«І все на світі треба пережити».*
- *«Люди, будьте взаємно красивими».*

- «Єдине, що від нас іще залежить,-
Принаймні вік прожити як належить».
- «Найвище уміння – почати спочатку,
Життя, розуміння, дорогу, себе».
- «Зрадити в житті державу - злочин...»

Ці та інші афоризми творчості Ліни Костенко у поєднанні з **рекомендаційним бібліографічним списком** творів, де можна їх знайти, варто оформити як інформаційну **листівку - закладку**.

Вислови відомих особистостей про творчість Ліни Костенко можна використати при організації та проведенні заходів, присвячених її творчій діяльності:

- ✓ *Іван Дзюба:* «Уже перші поетичні збірки Ліни Костенко засвідчили прихід в українську літературу надзвичайно сильної поетичної особистості. Органічна відстороненість від імпульсів суєтної «злободенності», а натомість чутливе сприйняття й переживання великих моральних та громадянських запитів доби, природність і чистота ліричного світу, культура письма, незалежність голосу й виразно вгадувана масштабність творчої особистості – все це відразу привернуло читацьку увагу. Тривожно-напружений світ нашої сучасності в поезії Ліни Костенко позначений печаттю неповторного індивідуального переживання».
- ✓ *Г. Ключок:* «Ліна Костенко - прямий духовний нащадок Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка. Поетів такого масштабу, такого дарування народжується мало - один - два на століття. Вона наближена до істини. У неї абсолютний слух до «голосу віків»».
- ✓ *Л. Первомайський:* «Ліна Костенко - яскрава і самобутня творча індивідуальність з власним усталеним світорозумінням».
- ✓ *А. Пашко:* «Поезія Ліни Костенко в часи безвір'я повертала людям віру у слово, повертала такі поняття як гідність, національна честь, самоповага, додавала впевненості й надії. Вона сама своїм життям, своєю поведінкою була і залишається прикладом нонконформізму і безстрашності».
- ✓ *М. Прокопець:* «Український дух... Українська совість... Історія українського народу - все це вкладено в імені поетеси Ліни Костенко. Її перо торкнулося найсокровеннішого - нашої пам'яті, яку вбивали десятиліттями, яка закладена в наших генах».
- ✓ *О. Гулько:* «Ліна Костенко - особистість, яка здатна повести за собою мільйони, аби лиш врятувати їхні душі від морального зубожіння, занепаду.

Вона, як той фенікс, постійно відроджувалася із «попелу» болю, ганьби та заздрості. Це сучасна Жанна д'Арк, яка чує голос правди та віри».

✓ *Л. Малик*: «Слово Ліни Костенко - це слово зі стилем, шармом та непідробною жіночною енергетикою».

✓ *І. Бакій*: «Світ вслухається у кожне її слово, відкриваючи в ній Україну».

✓ *Г. Гордасевич*: «Чоловічий розум, жіноче серце, а до того ще й нестримний темперамент – це поезія Ліни Костенко».

Твори Ліни Костенко

Костенко, Л. В. Берестечко [Текст] : істор. роман / Л. В. Костенко. - 2-ге вид. - Львів : Каменярь, 2007. - 170 с.

Костенко, Л. В. Вибране [Текст] / Л. В. Костенко. - К. : Дніпро, 1989. - 559 с.

Костенко, Л. В. Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала [Текст] : з публіцистики / Л. В. Костенко // Три зозулі з поклоном. - К. : Український письменник, 2000. - С. 141-158.

Костенко, Л. В. Записки українського самашедшого [Текст] : [роман] / Л. В. Костенко. - 5-те вид. - К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2011. - 416 с.

Костенко, Л. В. Маруся Чурай [Текст] : істор. роман у віршах / Л. В. Костенко. - К. : Дніпро, 1982. - 136 с.

Костенко, Л. В. Річка Геракліта [Текст] / Л. В. Костенко. - К. : Либідь, 2011. - 288 с.

Костенко, Л. В. Сад нетанучих скульптур [Текст] : вірші, поема-балада, драматичні поеми / Л. В. Костенко. - К. : Радянський письменник, 1987. - 207 с.

Костенко, Л. В. Твори [Текст] / Л. В. Костенко // Українське слово : в 4-х кн. : кн. 4. - К. : Аконіт, 2003. - С.21-59.

Костенко, Л. В. Триста поезій [Текст] : вибране / Л. В. Костенко. - К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. - 416 с.

Літературознавчі твори про Л. В. Костенко

Андреєва, С. Поетична екологія Ліни Костенко [Текст] / С. Андреєва // Шкільна бібліотека. - 2013. - № 3-4. - С. 94-96.

Бойко, О. Нев'янучий сад поезій Ліни Костенко [Текст] / О. Бойко // Дивослово. - 2010. - № 8. - С. 16-20.

Витрикуш, Г. Історичне минуле України у творчості Л. Костенко та В. Симоненка [Текст] / Г. Витрикуш // Українська література в загальноосвітній школі. - 2009. - №12. - С. 29-34.

Галич, О. «Записки українського самашедшого» Ліни Костенко як імітація документального твору [Текст] / О. Галич // Слово і час. - 2012. - № 7. - С. 105-110.

Голобородько, Я. Вербалізація вічності: філософемні інкрустації Ліни Костенко [Текст] / Я. Голобородько // Слово і час. - 2012. - № 7. - С. 11-16.

Голобородько, Я. Поетичні універсалії Ліни Костенко [Текст] / Я. Голобородько // Віче. - 2012. - № 19. - С. 68-69.

Гриценко, П. Добірним зерном колосилась мова [Текст] : [поетична мова Ліни Костенко] / П. Гриценко // Слово Просвіти. - 2010. - ч.12 (25-31 берез.). - С. 4-8.

Дідух, Г. Позакласне читання: творчість Ліни Костенко [Текст] / Г. Дідух // Дивослово. - 2013. - № 2. - С. 9-17.

Дроздовський, Д. «З суми безконечно малих виникає безконечно велике...» [Текст] / Д. Дроздовський // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2010. - № 3. - С. 70-84.

Зімкова, Л. Вічні питання у творчості Ліни Костенко [Текст] / Л. Зімкова // Відкритий урок. - 2012. - № 9. - С. 88-89.

Козачук, О. «Я лиш інструмент, в якому плачуть сни мого народу...» [Текст] : загальний огляд життя й творчості Ліни Костенко / О. Козачук // Українська мова й література в сучасній школі. - 2013. - № 5. - С. 16-23.

Котова, О. Літературний вечір поезії. Ліна Костенко [Текст] / О. Котова // Все для Вчителя. - 2014. - № 10. - С. 75-77.

Кучеренко, М. Я повертаюся... [Текст] / М. Кучеренко // Слово Просвіти. - 2010. - 23-29 груд. (ч. 51). - С. 8.

Левицький, В. Нотатки на берегах «Річки Геракліта» [Текст] / В. Левицький // Слово Просвіти. - 2011. - 2-8 черв. (ч. 22). - С. 10.

Левченко, Г. Необароковий діаріуш людства Ліни Костенко [Текст] / Г. Левченко // Слово і час. - 2011. - № 5. - С. 84-89.

Манойлова, О. Розкриваючи внутрішній світ людини. Особливості творення портрету героя інтимної лірики Ліни Костенко з погляду художньої предметності [Текст] / О. Манойлова // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2009. - № 7-8. - С. 83-92.

Моторнюк, І. Політичний роман сьогодні [Текст] / І. Моторнюк // Літературна Україна. - 2013. - 7 берез. - С. 12.

Пахльовська, О. «Срібним олівцем»... [Текст] / О. Пахльовська // День. - 2011. - 18-19 берез. - С. 6-7.

Попович, В. Літературно-музична композиція «Поезія - це завжди неповторність...» [Текст] : (життя і творчість Ліни Костенко) / В. Попович // Українська мова і література в школі. - 2014. - № 5. - С. 57-61.

Проніна, М. Подих мефістофельського генія [Текст] / М. Проніна // Образотворче мистецтво. - 2012. - № 3-4. - С. 164-165.

Регуш, О. А. В її віршах - історія народу: його щасливі і тривожні дні... [Текст] / О. А. Регуш // Шкільна бібліотека. - 2010. - № 2. - С. 104-107.

Стахира, М. Роман у віршах Ліни Костенко «Берестечко» - ретроспектива в майбутнє [Текст] / М. Стахира // Українська мова та література. - 2012. - серп. (№ 15-16). - С. 76-81.

Степаненко, М. Ліна Костенко – «найбільша поетеса України». Щоденникові записи Олесея Гончара [Текст] / М. Степаненко // Вивчаємо Українську мову та літературу. - 2009. - № 22-23 (серп.). - С. 2-4.

Стрюк, К. Шляхами Тараса Шевченка і Ліни Костенко [Текст] / К. Стрюк // Українська мова та література. - 2014. - лип. (№ 14). - С. 25-30.

Томак, М. Хроніка душі інтелігента у світі абсурдів [Текст] / М. Томак // День. - 2011. - 11 січ. - С. 1, 8.

Тримбач, С. Нонконформізм, що надихає [Текст] / С. Тримбач // День. - 2013. - 15-16 берез. - С. 6-7.

Яновська, Л. Ліна Костенко пізно стала лауреатом, бо жила в Україні "як емігрант" [Текст] / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. - 2013. - 29 жовт. - С. 5.

Яновська, Л. Настав час не нидіти [Текст] / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. - 2010. - 21 груд. - С. 5.

Ярошенко, Р. «Страшні слова, коли вони мовчать» [Текст] / Р. Ярошенко // Українська мова й література в сучасній школі. - 2013. - № 2. - С. 6-11.



Науково-аналітичне видання

«Я нічого в житті не просила...»

*Методичні рекомендації до 85-річчя
від дня народження Л. В. Костенко*

Автор-укладач Марина Григорівна Максименко

Редактор *С. В. Сичова*

Комп'ютерна верстка *В. Ф. Походун*

Відповідальна за випуск *І. В. Балибіна*

Підписано до друку 25.02.2015. 20 стор. Тираж 5 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олеся Гончара
36039, м. Полтава. вул. Енгельса, 25а

<http://libgonchar.org>

E-mail: pobugonchara@ukr.net